

BUITEN

28^E JAARGANG N^O. 8

ZATERDAG 24 FEBRUARI 1934

IN DE ARABISCHE WIJK VAN ORAN (ALGERIE)

Redactie: Mr. P. J. A. BOOT

INHOUD

IN DE ARABISCHE WIJK VAN GRAN (ALGERIË). (ILL.)	BLZ. 85
DE SIENEESCHE STUDIO ALS VOORBEELD VAN EEN ITALIAANSCH UNIVERSITEIT IN DE MIDDELEEUWEN. DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI (4).	BLZ. 86
ONZE BELENA. EEN VOLKSVERHAAL UIT JOEGOSLAVIË	BLZ. 87-96
DE ALBLASSERWAARD. (GEÏLL). DOOR C. G. H. BLOEMEN (II)	BLZ. 88-90
DEUTZIA'S. (GEÏLL). DOOR G. KROMDIJK	BLZ. 90-91
DE DRAADHARIGE FOXTERRIER. (GEÏLL). DOOR P. M. C. TOEPOEL.	BLZ. 91-93
DE BOUW VAN HET HOUT. (GEÏLL). DOOR DR. B. POLAK	BLZ. 93-95
GARMISCH-PARTENKIRCHEN IN DEN WINTER. (GEÏLL.). (SLOT). NAAR DE ZUGSPITZE, DOOR P. J. A. LINTNER	BLZ. 95-96

Men gelieve alle stukken voor Redactie en Administratie bestemd te zenden naar **Rokin 74-76, Amsterdam**. Bijdragen dienen vergezeld te gaan van postzegels voor eventuele terugzending.

Overneming van den inhoud, ook bij gedeelten, verboden.

De Sieneesche studio als voorbeeld van een Italiaansche Universiteit in de Middeleeuwen

4) DOOR KAZIMIERZ CHLEDOWSKI

UIT de pastoralen blijkt reeds de invloed van het humanisme en de klassieke traditie. Romeinsche en Grieksche goden dalen op aarde neer en verkeerden met de menschen, nimfen en herders hebben samen romances. In de mascherata: „Il Consiglio di villani per pigliare Amore” gorden twaalf landlieden met een syndicus aan het hoofd de wapens aan, om Amor te dooden, die naar hun zin te veel onrust in het dorp veroorzaakt. Zij beraadslagen, hoe hem in handen te krijgen en aangezien de gelegenheid zich niet voordoet, besluiten zij een ambassade te zenden naar Jupiter met klachten over den jongen deugniet. Aan het einde van het stuk verschijnen ten tooneele Plato, Socrates, Salomo en andere filosofen der oudheid, die komische verzen zingen.

Tot de gemakkelijkste stukken behoorden de „farse”, welke naam thans nog in zwang is.

Ten tooneele verschenen alle mogelijke komische figuren uit de samenleving: leelijke oude wijven, heremieten, tovenaars, soldaten, roovers, schurken van allerlei slag, leugenaars, professoren in de weetnietkunde, artsen, geleerde kwakzalvers, die zulke wijze woorden uitkramen, dat niemand ze verstaat, burgers, die de boeren te grazen nemen of ze het vel over de ooren halen.

Uit politieke overwegingen lieten de Medici in 1568 bijna alle Sieneesche academies ontbinden. Hetzelfde lot trof ook de Rozzi, maar dit genootschap, dat ontstaan was uit den geest van het Sieneesche volk, herleefde weder in later tijden en bestaat thans nog. In den loop der eeuwen werd het een belangrijke academie, die zich de studie van de geschiedenis der vaderstad ten doel stelde en menige naam, die in het geestelijk leven te Siena in de XVIe eeuw met eere genoemd werd, vinden wij thans nog op de lijst hunner medewerkers.

Van de drie en twintig Sieneesche academies hebben alleen de Rozzi stand gehouden.

Langen tijd was nog een andere academie beroemd, de „intronati”, opgericht in 1525, een academie van patriciërs, die geheel den humanistischen geest ademde.

De stichter was Antonio Vignali di Buonagiunta, een Sienees. Als lid der academie droeg hij den naam van L'Arsicio — „de gebrande” en in de tweede helft der XVIe eeuw verwierf hij zich in de litteratuur een wereldreputatie.

Tot de goed geslaagde geschriften van Antonio behoorde

„La Floria”, een comédie vol leven, maar met niet steeds fatsoenlijken inhoud.

De intrigue gaf den auteur ruimschoots gelegenheid zijn humor ten toon te spreiden.

De Florentijnsche edelman Fortunio wordt verliefd op Floria, de dienstmaagd van Philarcus, een libertijn eerste klas, en aangezien het hem niet gelukt haar zoo maar te ontvoeren, wendt hij allerlei listen hiervoor aan. Tenslotte slaagt hij er in, met gevaar voor zijn leven en geholpen door zijn bediende haar aan Philarcus te ontrooven. Op het passende oogenblik verschijnt de vader van Floria, een zekere Fregoso uit Genua en de geheele intrigue eindigt doofatsoenlijk met een huwelijk.

De stichters noemden zich, overeenkomstig de gewoonten der academies, zonder aarzelen „de botteriken”.

Een groote verdienste van deze letterkundige genootschappen was het vormen van de taal, die zij tot zulk een schoonheid en volmaaktheid verhieven, dat reeds in de XVe eeuw de Toscaansche geleerden er over dispueteerden, hoe men de taal van Midden-Italië, de schoonste taal van het schiereiland, zou moeten noemen. Destijds waren veel geleerden er voor, haar „Sieneesche taal” te noemen.

Deze kwestie bracht in de XVIe eeuw nog meer opschudding te weeg onder de Italiaansche letterkundigen en een der voormannen hierbij was Claudio Tolomei.

Claudio werd omstreeks het jaar 1492 te Siena geboren en kwam reeds vroeg aan het pauselijk hof te Rome. Hij was weinig bemiddeld en diende onder Leo X, doch vooral stond hij in de gunst bij Clemens VII, die hem naar Weenen zond om daar de belangen der Roomsche Curie te behartigen. Later benoemde Siena hem tot haar gezant bij Hendrik II van Frankrijk, aan wiens hof hij twee jaar verblijf hield. Hij overleed te Rome in 1555.

Naast Aretino was Claudio langen tijd de grootste figuur in de Italiaansche letterkunde, en mocht hij ook in talent zijn vriend niet evenaren, hij overtrof hem in elk geval in deugdzaamheid. Levendig van geest, bemoeide Claudio zich met elke zaak, die de geleerden en kunstenaars van toen bezig hield, hij onderzocht de oude Romeinsche monumenten, mengde zich in letterkundige polemieken en nam deel aan het kunstenaarsleven.

In Tolomei streed de dichter met den formalist. Hij heeft heel wat sonnetten en andere verzen geschreven, maar het was een van zijn stokpaardjes, de nieuwe Italiaansche poëzie den vorm te geven van het klassieke Latijn.

Het spreekt van zelf, dat de invloed van Claudio en hem verwante geesten het sterkst was in de academie der intronati te Siena, waar zij hun eigenlijk arbeidsterrein vonden.

De Sieneesche intronati hebben dan ook vele klassieke schrijvers vertaald: Isocrates, Ovidius, Aristoteles, Tacitus en anderen.

Dat zij navolgers der humanisten waren, bewijzen reeds hun statuten. Deze waren verdeeld in zes afdeelingen, met deviezen, die den academici tot leuzen dienden. Sommige hiervan, zooals „geniet het leven”, „werk”, stemden inderdaad met hun geest overeen, andere echter, zooals „bekommer u niet om de menschen”, „treed niemand in den weg”, rijmde niet geheel en al met de gedragingen der humanisten, die zich wel degelijk om de menschen bekommerden, vooral om de protectie der machthebbers en iedereen, die zich niet verweren kon, opzij schoven.

De intronati voerden een volledig ceremonieel in hun genootschap in, een bewijs van de voorliefde der humanisten voor praal en uiterlijk vertoon.

Als voornaamste embleem kozen zij het zoutvat, zooals dit in Toscane werd gebruikt. Het zout was natuurlijk het symbool van hun verstand.

Aan het hoofd van de academie stond de arcintronato, die slechts voor een jaar benoemd werd en in den loop van vergaderingen werd voorgelezen.

Nieuwe leden werden met veel staatsie opgenomen. Men kroonde hen met een krans van eikebladeren, deed hun een gouden ring aan den vinger en stelde hun twee boeken ter hand, welke de voorschriften en het reglement der academie bevatten.

De intronati hebben hun comedies in een complete uitgave verzameld. Genialiteit zoekt men hierin, gelijk in alle overige werken der humanisten, tevergeefs.

ONZE BELENA

EEN VOLKSVERHAAL UIT JOEGO-SLAVIË

„DUS zal ik jelui de geschiedenis van onze Belena vertellen!” sprak de jonge onderwijzeres tot de mannen en vrouwen, die om haar heen zaten en zij begon: „In de streek vanwaar ik kom, is alles mooi en lief en goed: de boomen, de menschen, de dieren — ja, ook de dieren, want een mooiere en betere koe dan onze Belena heeft niemand nog ooit gezien. Zij was groot en frisch en wit als linnen, dat in de zon gebleekt is, of — om niet te overdrijven — als de met gouddraad geborduurde guna¹⁾ van onzen rijken peet Stefo, die hij op hooge feestdagen over zijn groen vest draagt. Alleen de kop, waarop zij twee glanzende, fraai gebogen horens droeg, was zwart met een witte ster op het voorhoofd. En verstandig was zij ook. Zelf vond zij den besten weidegrond en alleen klom zij omhoog op de hoogste bergen van de Krivoschie; op den Zagvosdak en zelfs op de hooge Pazua, vanwaar men de zeldzame kruiden voor de welriekende zalven haalt. Als ze dan bij de invallende duisternis met volle uiers den terugweg aanvaardde en voor de deur van ons huisje de bezorgde grootmoeder zag en haar „Belena Moja, Belena Moja!” hoorde roepen, kwam zij vroolijk op haar toespringen, wreef zich vleiend tegen haar aan en volgde haar gewillig in den stal om de dikke gele melk af te geven. En de boomen! De slanke, geurige dennen die recht omhoog naar den hemel reikten en dicht op elkaar stonden, als de waskaarsen in de zilveren luchters op het hoogaltaar van de Domkerk in Cattaro; een heel groot, altijd groen woud, waarin een massa roode aardbeien en pittige champignons groeiden, die zoo snel omhoog schoten, dat men allicht zou gelooven, dat de kabouterjes hun kleine papapluietjes uit de onderaardsche gangen door de zachte aarde omhoog steken. Wat zal ik U van de menschen vertellen? Daar was in de eerste plaats mijn broer Flore, die uit zijn svirala²⁾ zulke treurige liederen kon halen en even daarna luid kon lachen, als onze stiefmoeder hem verweet, die hij overmoedig en lichtzinnig was; en toen ze eens tot hem zei: „Jij zult ook nog eens je hoorns afstooten!” greep hij naar zijn hoofd en antwoordde: „Die heb ik toch niet eens!” Dan de lieve, oude grootmoeder, die zoo goed en zoo verstandig was! Die alle kruiden kende en hun uitwerking op mensch en dier bij allerlei soort ziekten en die zelfs eens in de groote stad Ragusa geweest is, waar de menschen in hooge huizen met veel vensters boven elkaar wonen. Ook kende zij de namen van al de vergiftige slangen, die tijdens de strenge koude onder den grond wonen en daar hun winterslaap houden. Doch — zoo zei mijn grootmoeder — als men er na Sint-Bartolomeus nog een in het bosch ontmoet, dan heeft ze al een mensch gebeten en dan wil de aarde haar wegens haar groote zonde niet meer levend binnenlaten; zoodat iemand zich over haar moet ontfermen en haar met een steen moet doodslaan. Het ontstaan der paddestoelen vertelde grootmoeder ons als volgt: Toen Christus, onze Heer, nog op de aarde rond doolde om zich ervan te overtuigen hoe de menschen leefden — in den tegenwoordigen tijd komt hij niet meer, omdat hij zelden wat goeds te zien krijgt — liep hij eens met zijn trouwen metgezel Petrus door een bosch. „Heer!” zei Petrus, „ik ben hongerig en vermoeid; daar zie ik een huis waar binnen nog licht brandt. Laat ons daar binnentreden en wat te eten vragen!” De Heere vond het goed, want hij wou weten of de liefdeloosheid de ergste aller doodzonden, de afgrijpselijke gierigheid, reeds hun weg hadden gevonden naar de hutten der boschbewoners. Toen ze hierop binnentraden en daar een oude vrouw zagen, die, bij een groot vuur gezeten, deeg kneedde, sprak de Heer tot haar: „Vrouw, geef ons van uw brood, want deze man” — en hij wees op Petrus — „heeft honger!” Toen antwoordde de vrouw: „Van harte gaarne zou ik het U geven, maar ik heb geen brood in huis en het zal lang duren voor dit groote brood gebakken is! Maar wacht eens even! Ik zal een klein stuk voor U in de heete asch leggen, zoodat gij spoedig wat te eten krijgt!” Dit zeggende, kneedde zij twee platte broodjes en legde die bij het vuur. En toen die goed gebakken waren, gaf zij die met een „God moge ze voor U zegenen!” aan haar gasten, die spoedig daarna weggingen, daar het al laat was geworden. — Hoe de Heer buiten gekomen de hut en het bosch en het brood gezegend heeft en hoe hij

Petrus waarschuwde om niet dadelijk het warme brood te eten, — dat alles wil ik U nu niet vertellen. Liever wil ik dadelijk voortgaan met het verhaal hoe de Heer en Petrus op het smalle boschpad voortliepen en hoe Petrus, die achter den Heer liep, diens waarschuwing spoedig vergat en stilletjes een stuk van het brood afbrak, om zijn honger te stillen. — Doch de Heer, wien niets verborgen blijft, doorzag het plan van zijn metgezel en zoo vaak deze trachtte te eten, stelde de Heer hem een vraag, zoodat hij, — om antwoord te kunnen geven, — het half gekauwde brood telkens weer uit zijn mond moest nemen en wegwerpen. En toen tenslotte al Petrus' brood op was, gaf de Heer hem zacht glimlachend het Zijne en beval hem nu te eten. Doch het brood van de vrouw was grooter en beter geworden dan ooit en had een heerlijken smaak, als nooit te voren. En toen zij 's morgens naar buiten ging in het bosch om hout te sprokkelen, vond zij langs den weg, dien de Heer met Petrus gegaan was, een menigte zeldzame gewassen: korte steeltjes met platte, bruine kopjes erop, die precies leken op kleine broodjes . . .”. Maar hier viel een der toehoorders, de oude schoolmeester Spiridione, haar in de rede. „Mijn kind!” zei hij met den vinger dreigend, „je zou ons de geschiedenis vertellen van jullie Belena en nu vertel je ons — echt als een vrouw — een heele boel andere dingen, die niets met de zaak te maken hebben; maar van jullie koe weten we nog niet veel meer, dan dat ze wit was!” „Vader Spiridione, U doet goed mij daaraan te herinneren”, antwoordde de onderwijzeres, „en ik zal uw opmerking ter harte nemen en mijn verhaal vervolgen. Eens op een avond bleef onze Belena langer dan gewoonlijk weg. „We zullen haar moeten zoeken!” jammerde grootmoeder, „misschien is ze verdwaald en kan in den duisternen maanloozen nacht haar weg niet terug vinden; stel je voor dat ze in een afgrond stort!” — „God zal haar bij ons terug brengen!” troostte onze stiefmoeder, en vader zei: „Wat kunnen wij menschen doen, als Hij haar wil laten verongelukken?” Zoo legden wij ons ter ruste, omdat het al laat was en alles stil om ons heen. Doch onze Belena kwam niet en de slaap kwam ook niet; daarom stond grootmoeder eenmaal op en ging kijken of misschien de pollepel in de pan was blijven zitten; want als 's nachts een lepel in een leegen pot of pan steekt, kan men onmogelijk inslapen. En werkelijk vielen we nu in slaap, want toen wij wakker werden, hoorden wij het eerste hanengekraai, dat dadelijk beantwoord werd door alle hanen in de buurt. Het was nog donker in de kamer, ofschoon reeds de eerste ochtendschemering door het kleine venster drong. Wij, kinderen, gingen met grootmoeder naar buiten voor het huis, waar wij samen op de houten bank gingen zitten in de verwachting, dat onze Belena nu zou komen. De dageraad brak reeds aan. Boven ons welfde zich de heldere hemel met de ontelbare sterren, die reeds begonnen te verbleeken: om ons heen, nog vaag en nevelig, de donkere bergen. „Arme Belena!” zei grootmoeder; „ze zal willen drinken en geen water vinden, want op den Zagvosdak is, zoover ik weet, geen bron”. „Onze Belena is zoo verstandig”, zei ik, „dat zij de stem van onzen haan zal herkennen en op dat geluid zal afgaan om haar verzuimden avondronk te halen”. Weer klonk hanengekraai, gevolgd door een tweede en een derde, tot het heele dorp wakker werd. Maar toen was het ook al zoo licht geworden, dat wij boven op een open plek in het woud een witte vlek konden onderscheiden, die zich langzaam naar beneden bewoog, toen weer in het bosch verdween en even later, lager, weer zichtbaar werd. En nadat wij nog eenigen tijd gewacht hadden zagen wij, weer wat lager tusschen de boomen door opnieuw die witte vlek, waarop duidelijk een zwarte punt was te onderscheiden, precies als op de schijven, waarop de mannen van de „Zwarte Bergen” (de Montenegrijnen) zich op Zondag in het schieten oefenen. Geen twijfel mogelijk, dat was onze Belena; en nu kwam ze ook al uit het bosch, op het vrije veld en rende, — daar zij de stem van grootmoeder herkende — in uitgelaten sprongen op ons huisje af. En wat was zij blij toen ze ons zag; van vreugde schudde zij haar breede achterdeelen heen en weer; dan eens wierp zij den kop omhoog, en dan weer liet zij hem zakken, tot het scheen of zij de aarde met haar lange horens wou omwoelen; en toen . . . Ik heb eens bij het boomen vellen in het bosch gezien hoe de mannen een half doorgezaagden den met touwen omlaag trokken. Hoe toen de vezels rekten en scheurden, tot tenslotte de stam met luid gekraak ter aarde viel.

(Slot op bladz. 96)

1) guna: huis van witte wol. 2) svirala: herdersfluit.

DE ABLAS TUSSCHEN OUD-ABLAS EN ABLASSERDAM

DE ABLASSERWAARD

DOOR C. G. H. BLOEMEN

DE vermaardheid van Papendrecht kan echter niet in vergelijking komen met die van Oud-Alblas, dat bereikt wordt door den dijk bij Papendrecht te verlaten en in noordelijke richting den polder in te gaan. Oud-Alblas, uitmuntend door Hollandsche zindelijkheid, wordt door het riviertje de Alblas nagenoeg in tweeën gedeeld. De vestiging van dit dorp schijnt terug te gaan tot in de Romeinsche oudheid. De plaats Tablae of Tablas, die men op een oude reiskaart in de laagste oorden van Batavia vermeld vindt, schijnt de oorsprong van het dorp Oud-Alblas te zijn. Er zijn — en dat is heel zeker — te Alblas overblijfselen gevonden van de groote heerbaan, welke door de Romeinen van Flenium, in de omgeving van Forum Hadriani — het tegenwoordige Voorburg — gelegen, naar Nijmegen, dwars door het land der oude Batavieren, was aangelegd. Aan dezen weg was Tablas, Alblas gelegen. Het eerste schriftelijke getuigenis over het bestaan van dit dorp is gegeven in een brief van keizer Hendrik den Vierde van 1064. Alblas is niet alleen aantrekkelijk om z'n eerbiedwaardige oudheid, noch uitsluitend om de spreekwoordelijke zindelijkheid, die daar kenmerkend is, maar met z'n water en z'n boomen en z'n knusse, fraaie huizen heeft 't een aparte bekoorlijkheid. Er is niets grootseh, maar het kleine dat er is, het gewoonlijk onopgemerkte, de samenvoeging van 'n huisje aan 'n water, met wat afwisselenden plantengroei en enkele boomen er om heen, is schoon voor wie het opmerkt, en zulke stille tafereelen vindt men er talrijke in velerlei variaties. Voor wie van smeedwerk houdt, is er naast de kerk een ijzeren inrijhek in Lodewijk-XV-stijl. Westwaarts van Oud-Alblas, langs het riviertje, ligt achter hoge boomen Souburgh, zoo genoemd naar den vroegeren eigenaar Nicolaas van Souburgh, die in 1280 de heerlijkheid Oud-Alblas van heer Dirk van Teylingen verwierf. Naar beweerd wordt, waren daar nog de fundamen-

ten te zien van een oud, versterkt gebouw, dat in het water was opgebouwd. Verderop aan de Alblas ligt een der aanzienlijkste dorpen van de geheele Waard, Ablasserdam, dat eens zoo vermaard was om zijn „scheepswerven, waarop” naar een oud schrijver met diep ontzag mededeelt, „zelfs groote zeeschepen werden gebouwd en hersteld.” Aan de Alblas, daar waar de Alblas in de Noord valt, staat het importante Gemeenelandshuis van den Nederwaard. Die sluis is zoo'n echt romantisch waterding met een gemetselde boogbrug en twee wachters-huisjes. 't Is al een oude sluis, deze Ablasserdamsche, want een gedenksteen vermeldt als jaar van stichting 1599. Maar moge dit ook al 'n oud bouwsel zijn, de kerk die er eenmaal stond, dateerde uit de vijftiende eeuw en was dus nog ouder. Ablasserwaard is een uitgestrekt dorp, bijna geheel langs den Kinderdijk gelegen, tot aan Elshout, aan den Noord-westelijken hoek van de Waard toe. Dat Elshout is weer zoo'n beminnelijk dorpje. 't Ligt daar aan de Lek, vlak tegenover Krimpen, waarvan men het oude vijftiende-eeuwsche kerkje tusschen de huizekens ziet liggen. Elshout heeft ook z'n scheepstimmerwerven waarop 't groot gaat. Aan de Noord liggen er en aan de Lek. Als we daar den dijk opkomen en we staan dan opeens voor het machtige water, die breede, mooie Lekstroom, dan bevangt ons een gevoel van vreugde om zooveel schoonheid. Als vloeibaar lood, zoo diep-grijs en blauw-vaal stroomt er het water. Breed koepelt de lucht over alles heen. Een zachte wind suizelt door de boomen en daar ginds, aan de andere zijde van den dijk, liggen de lage landen, die het koele briesje als een streeling over zich heen voelen gaan. Ja, daar aan dien hoek bij Elshout is 't wel heel mooi. En voor hen, die zich interesseeren voor oude drinkbekers, wordt in het Polderhuis — een aardig bouwwerk van 1581 — een rijke collectie roemers bewaard. Er is o.a. een bijzonder fraaie verguld-zilveren hensbeker uit

(II)

BIJ OUD-ALBLAS

1697. met gedreven dekse!; een glazen hensbeker uit 1666; twee zoogenaamde Wolffsglazen en nog een groot aantal andere. 't Is stellig een bijzondere verzameling van kunstvoorwerpen uit onze „gouden” eeuw. ☞ Dat in die eeuw overigens niet alles met den naam „gouden” bestempeld mocht worden weten we, voor wat de inwoners van Nieuw-Lekkerland — het dorp dat bij Elshout aansluit — betreft, uit een bevaard gebleven strafpredicatie van ds. J. van Oudenhoven uit 1659, waarin hij van de bevolking van Lekkerland en omstreken zegt: „De verdorvenheid heeft hier allengskens ingegeten als den kanker ende heeft zich in alle ongebondenheid uitgespreid. De rijkdom baarde grootsheit, veraghtinge van zijnen evennaaste ende dat was het fundament van haet, twist ende menigte van processen”. ☞ Ds. van Oudenhoven, 'n man uit één stuk blijkbaar, die 't wel dorst te zeggen, vervolgde zijn requisitoir, dat de Lekkerkerkers onder zijn gehoor zal hebben doen beven, met deze woorden: „Die door giericheit veel goedt onrechtveerdichlijk versamelt hadden, die verquisten dat onmiddelijk door de egerigere kostelijckheit. Die timmerde huysen als paleizen, stelde ze toe en stoffeerde ze naer de wijze van de groote van dese werelt. Men dede voorraadt van groote quantiteit van sware bieren ende dat voor vele jaren, men hield kostelijke maeltijden, selve de Dootmaelen worden gehouden als vreugdemaeltijden ende dat dagen langh ende dan maeckten sij haer vroeg op in den morgenstondt ende jaegden stercken drank na ende vertoefden tot in de schemeringe totdat het bier en de wijn haer verhitte ende sij niet meer en laden en konden. Hier sagh men de Helden van sware Bieren ende Weijne. . . .” ☞ Waarlijk, 't ging er daar nog op Bourgondisch overdadige wijze naar toe. Maar 't is de vraag of dominee niet wat erg bevracht van stapel liep. De Lekkerkerkers hadden immers nog in 1647 een fraaie nieuwe kerk gebouwd, nadat de Spanjaarden de vroegere in asch hadden gelegd, en hoe men er over denken wil, moeilijk is toch aan te nemen, dat een bevolking, die bereid was een kerk

te bouwen, zou bestaan hebben uit zuipers en gierigaards. Maar de zeden dier waren niet de onze. ☞ Intusschen schijnt 't in Nieuw-Lekkerland nog zoo kwaad niet te zijn geweest, en zijn we er daardoor misschien toe gekomen, de streek waar — naar men zegt — de gebraden duiven rondvliegen, Lui-Lekkerland te noemen, in navolging van Nieuw-Lekkerland, dat er in dat opzicht dan nog wel zoo goed aan toe schijnt geweest te zijn. Met dat al dienen we niet uit het oog te verliezen, als we den Lekdijk verder vervolgen, aan het oost-einde van Nieuw-Lekkerland onzen blik te wenden naar de plaats waar eens de zoogenaamde Schoonenburch stond. Dat is — naar de historie luidt — de burch geweest van de Heeren van de Leck. ☞ 't Moet 'n mooi bouwwerk zijn geweest, vandaar ook de naam Schoonenburg. 't Schijnt ook groot

en monumentaal geweest te zijn. Maar men heeft daarom trent geen enkele zekerheid. Hoe dat kasteel feitelijk verdwenen is, weet niemand. 't Verhaal gaat, dat toen de burch eenmaal door de Heeren van de Leck verlaten was, wat blijkbaar geschiedde omstreeks 1456, het bouwwerk aan verwaarloozing was prijs gegeven, en er zich toen eenige roovers in zouden genesteld hebben, die onder aanvoering van den rooverhoofdman Melanen, de omstreken onveilig maakten. Dat verdroot de steden Dordrecht, Rotterdam en Schoonhoven, die daarom gezamenlijk het huis innamen en het „verdestrueerden”. Hoe romantisch dit verhaal klinke, aan de waarheid ervan is gereede twijfel mogelijk. ☞ Aannemelijker is het andere verhaal omtrent het verdwijnen van het kasteel Schoonenburg, dat namelijk door de heeren van de Alblasserwaard, aan wien het gebouw na het vertrek van de oorspronkelijke eigenaars gekomen was, niet de hand werd gehouden aan het restauratiewerk; dat het gebouw daardoor in steeds meer vervallen staat geraakte en men tenslotte de steenen heeft weggehaald om daarmee de Streefkerksche kerk te bouwen. ☞

TUSSCHEN OUD-ALBLAS EN ALBLASSERDAM

Te Streefkerk immers, het dorp dat zich eveneens geheel langs den Lekdijk uitstrekt, staat nog de oude kruiskerk, die helaas in 1914 uitbrandde. 't Is niettemin een fraai gebouw met 'n toren, welke bestaat uit vier geledingen, waarvan de bovenste bekroond wordt door een balustrade om een houten achtkant met koepeltje. In deze gemeente stond eens de vermaarde predikant Joannes Gijsius, die naam maakte als geschiedschrijver. Naast zijn bekende „Historiën der vrome martelaren”, schreef hij een werk onder den wijdloopigen titel:

„Oorsprong en voortgang der Nederlandsche beroerten ende Ellendigheden, waarin vertoont worden de voor- naamste Tijran- nijen, moorderij- en ende andere onmenselijke wreetheden, die onder het Ghebiet van Philips de II Coninck van Spaengien door zijne stad- houders in 't werk gesteld zijn, geduyrende dese Nederlantsche Troublen ende Oorlogen.” Een titel voorwaar, die klinkt als een manifest. Streef- kerk kan zich

beroemen op Gijsius, hij was niet de minste onder de zijnen. ☼ Zonder te willen zeggen, dat met hetgeen hier in betrek- king tot Streefkerk is medegedeeld, het merkwaardige van dit dorp is uitgeput, kan het toch z'n nut hebben om niet te lang te verwijlen bij elk der dorpen, die er zoo vele zijn

in de Alblasser- waard, omdat 't gevolg daarvan zou zijn, dat we op onzen rond- gang door de Waard niet voort zouden komen. ☼ We be- hoeven geen groote afstanden af te leggen om van het eene dorp tot het an- dere te komen, want [ze liggen bijna alle aan elkaar gebouwd. ☼ Zoo ligt Groot-Amers vlak bij Streef- kerk. Groot-Amers heet dit dorp ter onder- scheiding van Klein-Amers of

naam ontleende aan de moerassige bodemgesteldheid, de lie- zen en de biezen, die er in grooten overvloed werden aange- troffen. Het kasteel, dat in 1636 aan Graaf Willem Frederik van Nassau, Stadhouder van Friesland, kwam, was een der grootste en sterkste van heel Holland. In den watersnood van 1740 bood het huisvesting aan meer dan 150 menschen, wat er wel op wijst, dat het groot moet zijn geweest. Sedert dien trof ook dezen burcht het lot van zoovele andere. Hij werd namelijk afgebroken en de steenen van het eens zoo trotsche

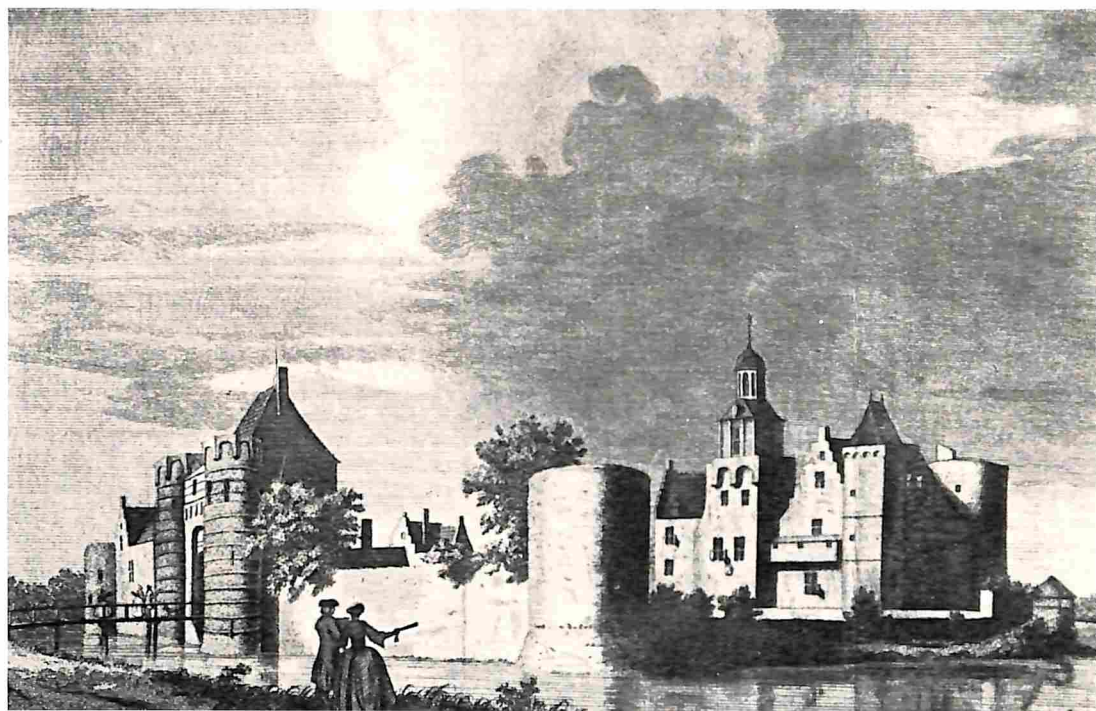

HET STADJE NIEUWPOORT, VERSCHOLEN ACHTER ZIJN WALLEN

glorieuse vechthistorie als Nieuwpoort? Als ik de invallen en de aanvallen, de brandstichtingen en de rampen, die Nieuw- poort in den loop van weinige eeuwen heeft moeten doorstaan, zou willen opsommen, dan waren daarvoor bladzijden noodig. Toch heeft 't zich altijd goed gehouden. Z'n wallen

mochten dan ook al 'ns een keer gesloopt worden. 'n anderen keer werden ze weer opgeworpen.

(Wordt vervolgd)

Deutzia's

DOOR

G. KROMDIJK

DE Deutzia's behooren tot de fami- lie der Saxifraga- ceae, onderfami- lie der Philadel- phieae, een zeer uitgebreid ge- slacht, waarvan talrijke vormen in onze tuinen voorkomen. De Deutzia's

Foto ja. J. Abbing & Zonen

DEUTZIA LONGIFOLIA

de lagen bevinden, werken we ook deze nog los. Ook op hoogen, drogen grond is een diepe grondbewerking altijd aan te bevelen, de gewassen verdrogen dan niet zoo spoedig. Wat de bemesting betreft, worden de heesters ook altijd stiefmoederlijk bedeed; men schijnt het nu eenmaal niet noodig te achten. Wanneer tusschen een reeds jaren vaststaande groep heesters in het najaar een laagje stalmest wordt uitgestrooid, en deze in het voorjaar wordt ondergespit, zult u dit reeds het eerste jaar aan groei en bloei kunnen zien. Natuurlijk kan men ook gebruiken van kunstmest, hoofdzakelijk fosfor en kali; stikstof geeft spoedig een te sterke bladontwikkeling. De Deutzia's zijn natuurlijk het best op hun plaats in een heesterborder, waar ze al naar gelang van hun grootte op den voorgrond geplaatst worden. In vele tuinen ziet men de heesters nog kris-kras door elkaar geplant, lage struikjes achter hoogop groeiende soorten, terwijl twee, drie verschillende soorten met witte bloemen soms naast elkander gezet worden. Dat is natuurlijk geheel verkeerd: plant uw heesters op groepen van 3 tot 5 bij elkaar, en breng zooveel mogelijk afwisseling in kleur en bloeitijd, terwijl ook kleur en vorm der bladeren geducht meespreken. Men moet om te slagen dus wel ter dege kennis hebben van het te gebruiken materiaal. Wat het snoeien der Deutzia's betreft, och, er is heel weinig aan te doen. Ze bloeien op het oude hout, dus in geen geval in den winter snoeien. Na den bloei kunnen we, indien de struiken te vol worden, enkele van de uitgebloeide takken verwijderen, en enkele van de jonge scheuten gedeeltelijk inkorten. Op ouderen leeftijd hebben Deutzia's de leelijke gewoonte om van onderen kaal te worden; om dit te voorkomen moeten we den struik van tijd tot tijd z.g. verjongen. De oude, zware takken worden tot bijna op den voet afgesneden, de lange, dunne, jonge twijgen aan den voet van den struik moeten we behouden om hem te verjongen. Dit werkje kan men natuurlijk bij open weer prachtig in den winter doen. Mooie soorten zijn o.a. Deutzia crenata var. magnifica, een van de beste met mooie, dubbele zuiver witte bloemen, die ongeveer twee meter hoog wordt. Buitengewoon fraai is ook de Deutzia longifolia met mooie rose bloemen, terwijl Deutzia staminea rose-roode bloemen heeft. De Deutzia gracilis en Deutzia Lemoinei worden niet hooger dan 60—100 cm, buitengewoon goed om op den voorgrond te plaatsen, temeer daar ze beide zeer rijk kunnen bloeien. Laatstgenoemde soorten worden door de kweekers ook veel in bloei getrokken om ze afgesneden of als bloeiende potplant te verkoopen. Heeft u een tuin, wel, plant dan nu nog enkele Deutzia's en u zult tevreden zijn.

is lang niet voldoende een plantgat te maken waarin de kluit precies past. Moeten we enkele struiken planten, dan maken we ruime, diepe plantgaten en vullen deze gedeeltelijk met goede compost of een weinig stalmest. Bij een grooteren aanplant doen we beter den grond ruim 60 cm los te spitten en indien zich op die diepte nog har-

DE DRAADHARIGE FOX-TERRIER

DOOR P. M. C. TOEPOEL

Wanneer men den leek op hondengebied zou onderwerpen aan het ongelukkig onderzoek, dat men met een ook al ongelukkig woord „test” noemt en men koos daarbij „hond”, dan zou het slachtoffer waarschijnlijk aan een draadharigen foxterrier denken. Ruwharig zou hij hem noemen, doch dit maakt weinig verschil. Hij is dan ook populair de aardige, grappige rakker, het uitbundig stuk levenslust. Maar zijn populariteit dagteekent slechts van de laatste vijf-en-twintig jaar. Hij en de gladhaar hebben stuivertje gewisseld. Zooals bij de menschen hevige verschuivingen hebben plaatsgevonden en nog doorgaan zich te voltrekken, zoo is het ook bij de honden, in dit geval bij de twee haarvariëteiten van den foxterrier. Oorspronkelijk werd natuurlijk elke hond, die den moed, de afmetingen en de vaardigheid bezat om het hol in te gaan, waarin vos, das of zelfs otter woonden of gevlucht waren en die als bijwerk ratten ving, terrier of aardhond genoemd. Tegen het einde der achttiende eeuw begon men van foxterriers te spreken. Ook toen nog waren zij zeer verschillend. ruwhaar en gladhaar kwamen voor en veelal waren zij black

and tan, dus zwart met roodbruin, of schoon er ook wel witte waren, zooals reeds eene schilderij van George Stubbs van 1750 en het portret van Viper, door Sartorius, in 1796 geschilderd, toonen. Bij de vossenjacht, die toen bloeide, en waarbij de jagers te paard achter de meue foxhounds aanreden, die Reinaert najoeg, vluchtte het beangste dier wel eens in een hol. De groote foxhounds konden hem daarin niet volgen en daarom nam men foxterriers mee om den vluchteling weer uit de pijp te drijven. Nu kwam het wel voor, dat, wanneer de terrier weer uit den grond te voorschijn kwam, de opgewonden foxhounds hem voor den vos aanzagen en op hem aanvielen. Om dit te voorkomen kozen de leiders (masters of foxhounds, M.O.F.) van eenige meutes bij voorkeur witte foxterriers. Zoo is de hoofdkleur van dit ras wit geworden. Hierbij dient opgemerkt, dat de Welshterrier en de Borderterrier, welke eveneens, de laatste thans toenemend, worden gebruikt, beide gekleurd zijn, maar, dat ik ook weet, dat met den

Foto ja. J. Abbing & Zonen

DEUTZIA CRENATA VAR. MAGNIFICA

Welsh wel eens ongelukken zijn voorgekomen. De foxterrier van thans moet dus wit zijn. Hij mag geheel wit wezen, maar meestal heeft hij hier en daar zwarte of bruine plekken. Roode of leverkleurige en gestroomde zijn thans niet gewenscht. Toch kwam het laatstevroegervak voor, daar men den foxterrier voor den moed wel eens met den bulldog kruiste. De groote zwarte en bruine pla-

Foto ja. J. Abbing & Zonen

DEUTZIA STAMINEA

Te Streefkerk immers, het dorp dat zich eveneens geheel langs den Lekdijk uitstrekt, staat nog de oude kruiskerk, die helaas in 1914 uitbrandde. 't Is niettemin een fraai gebouw met 'n toren, welke bestaat uit vier geledingen, waarvan de bovenste bekroond wordt door een balustrade om een houten achtkant met koepeltje. In deze gemeente stond eens de vermaarde predikant Joannes Gijsius, die naam maakte als geschiedschrijver. Naast zijn bekende „Historiën der vrome martelaren”, schreef hij een werk onder den wijdloopigen titel:

„Oorsprong en voortgang der Nederlandsche beroerten ende Ellendigheden, waarin vertoont worden de voornaamste Tijranijen, moorderijen ende andere onmenselijke wreetheden, die onder het Ghebiet van Philips de II Coninck van Spaengien door zijne stadhouders in 't werk gesteld zijn, geduyrende dese Nederlantsche Troublen ende Oorlogen.” Een titel voorwaar, die klinkt als een manifest. Streefkerk kan zich

beroemen op Gijsius, hij was niet de minste onder de zijnen. ☼ Zonder te willen zeggen, dat met hetgeen hier in betrekking tot Streefkerk is medegedeeld, het merkwaardige van dit dorp is uitgeput, kan het toch z'n nut hebben om niet te lang te verwijlen bij elk der dorpen, die er zoo vele zijn in de Alblasserwaard, omdat 't gevolg daarvan zou zijn, dat we op onzen rondgang door de Waard niet voort zouden komen. ☼ We behoeven geen groote afstanden af te leggen om van het ene dorp tot het andere te komen, want [ze liggen bijna alle aan elkaar gebouwd. ☼ Zoo ligt Groot-Ammer vlak bij Streefkerk. Groot-Ammer heet dit dorp ter onderscheiding van Klein-Ammer of Ammerstol aan de andere zijde

van de Lek. Aan 't veer, waar men zoo heerlijk over de breede rivier kan uitzien, staat nog een vriendelijke zeventiend' eeuwse gevel, merkwaardig genoeg om opgemerkt te worden, in dit aan bouwkundig-schoon overigens niet rijke land. En voor wie belang stelt in een oud luifelhuis, kan dat nog vinden vlak bij de kerk, daar waar men de brandspuiten geborgen heeft. ☼ Aan 't einde van Groot-Ammer — bij deze dorpen kan men met recht spreken van een dorpsende — kan men nog de plaats aanwijzen waar eens het beroemde kasteel Liesveld stond. ☼ Liesveld was een oude heerlijkheid; het is, naar ik meen, zelfs ooit een baronie geweest, die haar

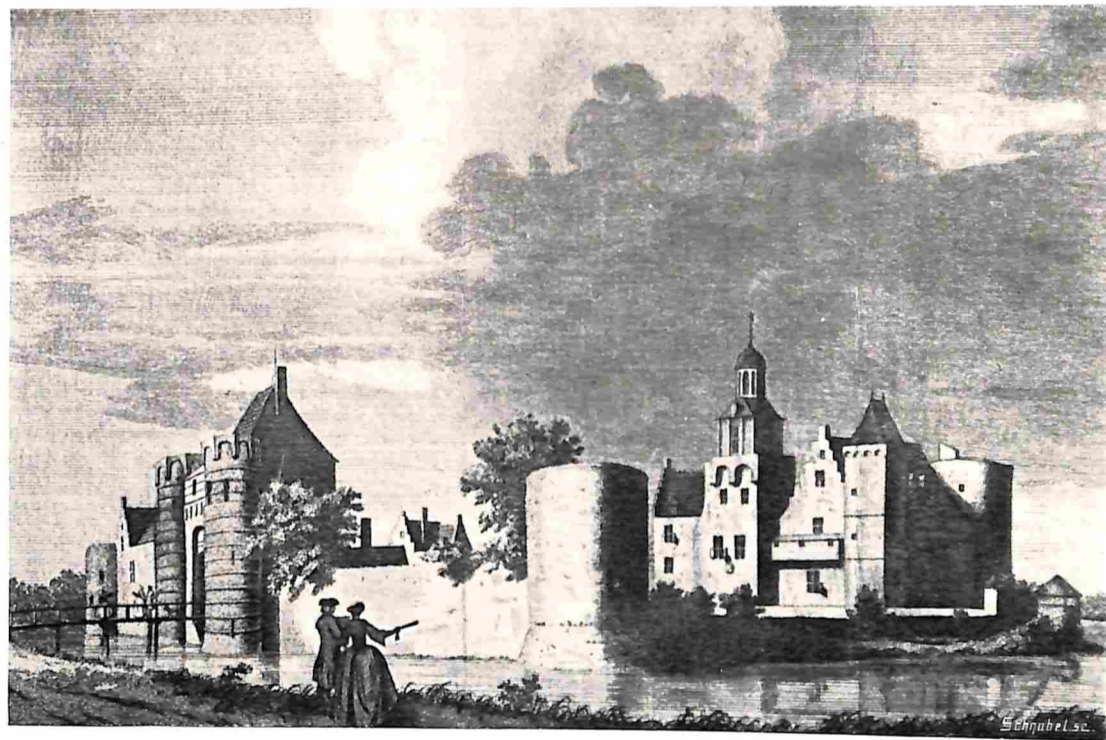
naam ontleende aan de moerassige bodemgesteldheid, de liezen en de biezen, die er in grooten overvloed werden aangetroffen. Het kasteel, dat in 1636 aan Graaf Willem Frederik van Nassau, Stadhouders van heel Holland, kwam, was een der grootste en sterkste van heel Holland. In den watersnood van 1740 bood het huisvesting aan meer dan 150 menschen, wat er wel op wijst, dat het groot moet zijn geweest. Sedert dien trof ook dezen burcht het lot van zoovele andere. Hij werd namelijk afgebroken en de steenen van het eens zoo trotsche

HET STADJE NIEUWPOORT, VERSCHOLEN ACHTER ZIJN WALLEN

gebouw gebruikte men tot versterking der dijken. Sic transit gloria mundi. ☼ Oververgang glorie gesproken. Daar kan Nieuwpoort het zijne van vertellen. ☼ Nieuwpoort is het eenige stadje in de Alblasserwaard. 'n Miniaturstadje. ☼ 'n Stadje met wallen, echte wallen tot bescherming van de ongeveer zeshonderd inwoners die het telde, naar mij verzekerd werd, ongeveer nog telt. Is er wel een stad in Holland, die kan bogen op zoo glorieuse vechthistorie als Nieuwpoort? Als ik de invallen en de aanvallen, de brandstichtingen en de rampen, die Nieuwpoort in den loop van weinige eeuwen heeft moeten doorstaan, zou willen opsommen, dan waren daarvoor bladzijden noodig. Toch heeft 't zich altijd goed gehouden. Z'n wallen mochten dan ook al 'ns een keer gesloopt worden, 'n anderen keer werden ze weer opgeworpen.

(Wordt vervolgd)

HET VOORMALIGE SLOT LIESVELD BIJ GROOT-AMMERS

ters, want we treffen ze in bijna elken liefhebberstuin aan, terwijl er ook in grootere parken en buitenplaatsen groote partijen van zijn uitgeplant. Het zijn heel gemakkelijke bloemheesters, die op alle gronden met succes aan te planten zijn. Om rijk te bloeien verlangen ze echter een ruime standplaats en voldoende licht. In de schaduw groeien ze ook nog wel, doch bloeien dan weinig of in het geheel niet. Alhoewel de beste planttijd vóór den winter is, kan men ze nu toch ook met succes aanplanten: op lage, natte gronden prefereren we zelfs een voorjaarsplanting. Bij het planten zorgen we vooral den bodem behoorlijk los te hebben: het

Deutzia's

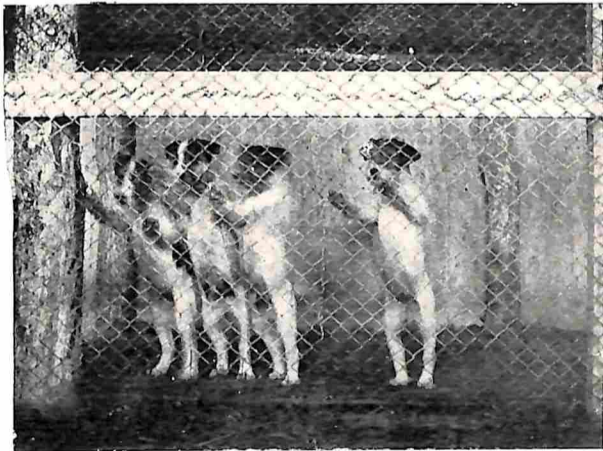
DOOR

G. KROMDIJK

DE Deutzia's behooren tot de familie der Saxifragaceae, onderfamilie der Philadelphiceae, een zeer uitgebreid geslacht, waarvan talrijke vormen in onze tuinen voorkomen. De Deutzia's kunnen we rangschikken onder de meer bekende hees-

ten op het lichaam, die het publiek waardeert, zijn waarschijnlijk eene herinnering aan den beagle, die ook voor kruising is gebruikt. Een dusdanig geteekende foxterrier noemt men houndmarked. ☼ Reeds kort na de eerste hondententoonstellingen, dus tegen 1870, begon de fox populair te worden en tegen het eind der negentiende eeuw had iedereen zijn „fokkie” en betaalde men in Engeland gretig een paar honderd pond voor een goeden. Maar het grappige is, dat toen de gladharige chic was en de Mode (die malle juffer moet maar een hoofdletter hebben, want zij is de koningin der dwazen) den draadhaar negeerde. Deze werd in het koudere noordelijke gedeelte van Engeland als werkhond gebruikt en vond geen genade bij het publiek. Totdat in het begin dezer eeuw Koningin Mode met den draadharigen fox begon te flirten. Thans is de draadhaar dus de hond en hij handhaaft zich buitengewoon lang als zoodanig. ☼ Al is de draadhaar de lieveling van het publiek, menige kenner blijft den gladhaar getrouw. Teekenend zijn de volgende cijfers. Op de laatste tentoonstelling der Kennel Club (Crystal Palace, Londen, 11 en 12 October 1933) waren 76 glad-, tegen 73 draadharigen. Op de populaire Cruft's (Agricultural Hall, Londen, 8 en 9 Februari 1933) waren de getallen daarentegen 59 tegen 103 en het aantal registraties bij de Engelsche Kennel Club bedroeg in het afgelopen jaar voor gladhaar 1999 en voor draadhaar 7182. ☼ Ofschoon Engeland, de bakermat der kynologie, ook in dit ras met stukken de eerste plaats inneemt, fokt men toch ook in andere landen uitstekende foxterriers. Vooral de Vereenigde Staten, welker liefhebbers tot elken prijs de beste honden uit Engeland wegkopen, weten uit deze soms even goede dieren te verkrijgen als de ouders zijn. Ook Frankrijk en in gladhaar Duitschland leveren voortreffelijke honden op. Hoe jammer, dat de quarantaine van zes maanden voor elken hond, die in Engeland

DAAR KOMT DE VROUW AAN
(Eigenares: Mevrouw C. P. Gunckel-Dekking te Santpoort)

HABARTS' CHOICE
(Eigenaar: de Heer A. J. C. Daamen te Amsterdam)

ZOO ZAG TIPPO-TIP ER UIT, TOEN HIJ ZES WEKEN OUD WAS

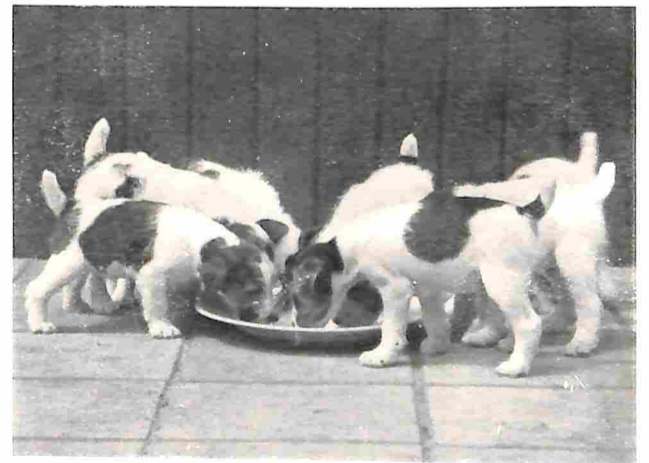
komt of terugkeert, ontmoetingen tusschen de Britsche foxen en de elders uit deze gefokte sterren tot eene weelde maakt, welke slechts een Amerikaan zich kan veroorloven. ☼ Draad- en gladhaar zijn overigens volkomen gelijk. Maar zooda, toen de man knevel en baard wegschoor, bleek hoe vaak het haar genadiglijk onbeduidendheid en min aangename trekken bedekt had, zoo ook toont de gladhaar

eerlijk elke fout, die de handige baas van den draadhaar aan het oog onttrekt. Gevolg, dat de gladhaar dooreengenomen beter is dan de ruwhaar. ☼ Dat

„kappen”, de mode en de sterke wedijver met honden, die niet voor hun werk worden gebruikt, heeft aanleiding gegeven, dat de draadhaar wel eens van den juisten weg is afgeweken. De roep om lange hoofden had tengevolge zóó lange en daarbij zóó smalle hoofden — want hoe smaller het is, hoe langer het toont — dat men zich afvroeg of de draadhaar nog wel een terrier was, een hond bedoeld om met zulke geduchte vechters als vos en das den strijd aan te binden. Een tijdlang liet men op de beenen het haar staan, doch maakte het lichaam kaal, wat héél dwaas stond, en het werd gevaarlijk, toen men daarbij de lichamen nietig fokte, zoodat er geen ruimte overbleef voor hart en longen, die den hond in staat moeten stellen uren lang meute en paarden te volgen. ☼ De in Engeland aangevangen beweging voor soundness, het best te vertalen door bruikbaarheid, heeft enerzijds oude werkrassen op de tentoonstelling gebracht en anderzijds de ontwaarde rassen hersteld. Zoodat de draadharige foxterrier van thans weer zoo is, dat ieder, zowel hij, die een „gesoigneerden” als hij, die een bruikbaren hond wenscht, er gelukkig mee kan wezen. ☼ Het is een geluk voor den foxterrier, dat verscheidene Nederlandsche liefhebbers niet geschroomd hebben

flinke prijzen te betalen voor goede honden, zoodat onze fokkerij is opgezet en nog steeds aangevuld wordt met mooie dieren van goed bloed. Daarbij hebben en vererven ook vele onzer meest gebruikte vaderhonden een moedig en dus aangenaam karakter, wat van groote waarde is. ☼ Men bouwt geen goed huis, tenzij men het beste materiaal gebruikt. Men bakt geen smakelijk brood, tenzij van puik meel. Zoo ook verkrijgt men geen goede nakomeling-schap, tenzij van uitstekende ouderhonden. Dit uitstekende bloed nu is evenmin goedkoop als prima meel of prima bouw materiaal. Hoe jammer, dat deze eenvoudige waarheid niet algemeen be-seft wordt en dat men soms uit voor weinig geld gekochte

honden kostbaar kroost meent te kunnen fokken! ☼ Het gaat niet aan alle goede foxterriers op te sommen, die hier zijn ingevoerd, slechts wijs ik op That Timber of Earls-moor, dien de heer K. Hermsen, te 's-Gravenhage, in Amerika heeft gekocht, nadat hij eerst volledig kampioen in Engeland en daarna in Amerika was geworden. Hij is thans ook nog kampioen van Nederland. ☼ Om den fox-

WIJ MOETEN ER NOG VAN GROEIEN
(Eigenares: Mevrouw C. P. Gunckel-Dekking te Santpoort)

dit lang volhouden kan. ☼ Dan moet hij natuurlijk wèl typisch, maar mag hij niet overdreven wezen. Zoo moet bijvoorbeeld de afstand van neuspunt tot oog gelijk zijn aan dien van oog tot achterhoofdknobbel. De schedel is vlak en smal (zonder overdrijving!) Hij wordt smaller naar de oogen. De fox heeft weinig stop. Onder stop verstaat men den deuk tusschen de oogen. Ja men plukt den draadhaar zoo, dat schedel en neuslijn zonder onderbreking schijnen. De kaken moeten sterk zijn, niet alleen schijnen door het haar, doch werkelijk sterk van bot wezen en voorzien van voor de grootte van den hond bijzonder sterke tanden. De snijtanden behoren te scharen, d.w.z. dat die van de bovenkaak als een schaar voor die van de onder-

kaak komen. Ruimte er tusschen is eene fout.

Men noemt dit overbitten. Nog sterker veroordeelt men onderbitten, het uitsteken der onderste snijtanden. Men neemt namelijk aan, dat dit vererft. *Menige goede werker echter is een onderbijter! Het oog moet zooveel mogelijk rond zijn*

— men meent vaak verkeerdelijk van niet — en vrij diep liggen, tegen beschadiging bij vechten en in ruw terrein. ☼ Het oor is V-

vormig, klein en hangt naar voren omlaag, los van de wang. ☼ De nek is sterk en evenredig lang. ☼ De borst meer diep dan breed, de lendenen sterk en slechts zeer matig opgetrokken. Heel mal is dan ook de nieuwe mode, het haar op de borst te laten staan en het omlaag te kammen. Foxwhippets is de spotnaam geworden. Rug stevig, recht en kort. Voorbeenen kaarsrecht

en voor en achter kleine,

ronde voeten. De achterbeenen moeten niet zoo gebogen wezen als bij den Duitschen herdershond. De sprong is laag. Voor- en achterbeenen moeten zuiver voorwaarts bewegen bij het loopen. Wollig of zijden haar zijn ernstige fouten en hoe harderdebovenvaecht is, des te beter. Daaronder moet zacht, wollig onderhaar liggen. Gewicht ruim 7 tot ruim 8 kilogram. ☼ Terwijl

natuurlijk een veel te groote terrier een onmogelijk dier is — wellicht echter een uitstekend huisgenoot — kan men ietwat grootere doorlaten, aangezien men die ook bij de meute gebruikt voor het geval de vos in een ruim hol wegduikt. Want natuurlijk: hoe grooter de hond is, des te beter staat zijn kans. ☼ Menschen, die van hun huis een tempel en van elk meubel een afgod maken, moeten geen foxterrier nemen. Ja, zij moeten heelemaal geen hond nemen. Maar wie het leven liefheeft en een tegenwicht tegen 's werelds onaangenaamheden zoekt, vindt in den foxterrier eene heerlijke afleiding. Toegegeven, dat hij luidruchtig kan wezen, maar hij moet ook vaak door een wolk van somberheid heen en tegen kranten vol Jobstijdingen in schreeuwen! Hij moet U toch de eenvoudige pret van een eindje om en het genot van heerlijk wandelen buiten leeren. Hij moet U toch duidelijk maken dat er heel veel goeds op de wereld is.

De bouw van het hout

DOOR Dr. B. POLAK

HOUT is een schier onmisbaar artikel in het dagelijkse leven, dat voor de meest uiteenlopende doeleinden gebruikt wordt. Bouwwerken, schepen, masten, palen, kisten, alles wordt ervan vervaardigd. In de landen, die nog groote oorspronkelijke wouden bezitten, vallen jaarlijks duizenden stammen onder de bijl, om vermalen te worden tot dagbladpapier, of versplinterd tot lucifersstokjes. ☼ Bij al deze zoo algemeene gebruiksartikelen

denken we nauwelijks meer

aan de planten, die cel voor

cel afsplitsten en zoo

vele tientallen jaren

noodig hadden, om

dit schijnbaar doode

en structuurlooze hout te vorm-

en. ☼ Evenals

echter in onze

techniek het

hout het belang-

rijkste steun- en

constructie-materiaal is, zoo is het

ook in het planten-

rijk. Bij alle planten,

die hooger in ontwikke-

ling staan dan de mos-

sen, te beginnen bij de

varens, treffen we hout-

achtige deelen aan, welke

geenszins beperkt

blijven tot de officieele „hout“-gewassen, maar die even goed voorkomen bij de kruiden. ☼ Een kiemplant, zij het van een paardebloem of een ander kruid, heeft slechts vaatbundels; d.w.z., dat zij wordt doortrokken door groepen, bundels van buizen. In elk zoo'n bundel kan men twee typen „vaten“ onderscheiden, de houtvaten, met hout-

stof in den wand en de zeef-

vaten, die slechts uit cel-

lulose zijn gebouwd en

daardoor minder hard

en stevig zijn. De

functie van hout-

en zeefvaten is

verschillend. Het

houtgedeelte van

zoo'n bundel,

bestaande uit

vele uiterst dun-

ne buizen, ver-

voert water met

opgeloste, minera-

le zouten uit den

bodem van 'den wortel

naar de bladeren; de

zeefvaten daarentegen

transporteeren koolhy-

draten en eiwitten. (in

het groene blad met be-

hulp van het zonlicht uit

het koolzuur der lucht gemaakt), van boven naar beneden.

Zoo treffen we dus in iederen vaatbundel, behalve twee typen

van vaten, ook twee richtingen van vervoer aan. ☼ Wordt de

plant nu ouder, dan zal zij zich gaan vertakken, meer blad en

andere organen vormen, en dies meer steun noodig hebben.

Het houtgedeelte wordt omvangrijker en steviger en daar een

grootere plant ook meer stoffen transporteert, zijn er eveneens

meer zeefvaten noodig. Dit geldt voor al onze één- en twee-

jarige gewassen. Overschrijdt de plant het tweede levensjaar,

dan gaan haar stengels „verhouten“, d.w.z., dan heeft zij,

doordat de vertakkingen en de bladerkroon zooveel zwaarder

worden, meer steun noodig om deze overeind te houden. ☼

Tusschen het zeef- en het houtgedeelte der vaatbundels vormt

zich dan een groeizône, welke houtvaten vormt naar binnen

toe en zeefvaten aan den schorskant. Deze secundaire groei-

producten sluiten zich aaneen; zoo ontstaat een bast en een

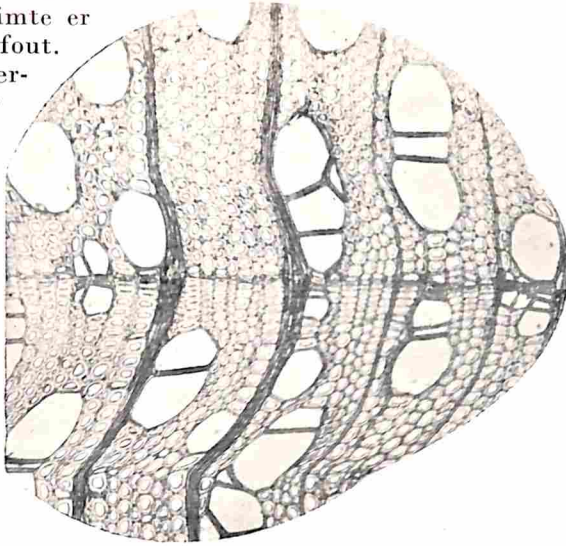

Foto C. Kooy

DWARSDOORSNEDEN VAN BERKENHOUT (LINKS) EN BEUKENHOUT. BEIDE MET JAARRING

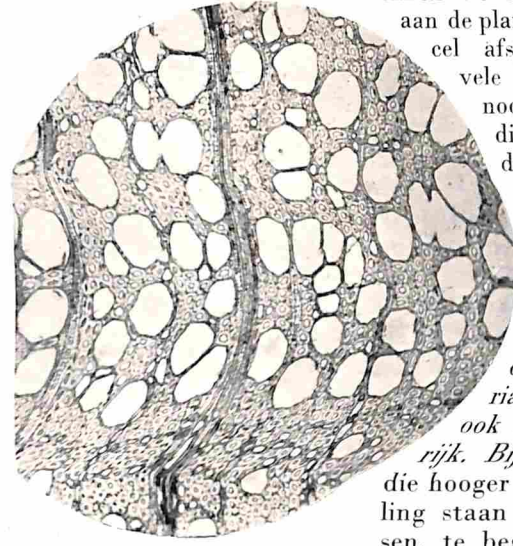

Foto C. Kooy

Foto C. Kooy

LENGTEDOORSNEDE DOOR BERKENHOUT (LINKS) EN DENNENHOUT (DE LAATSTE MET DOORBORINGEN, Z.G.N. „STIPPELS“ OP DEN WAND)

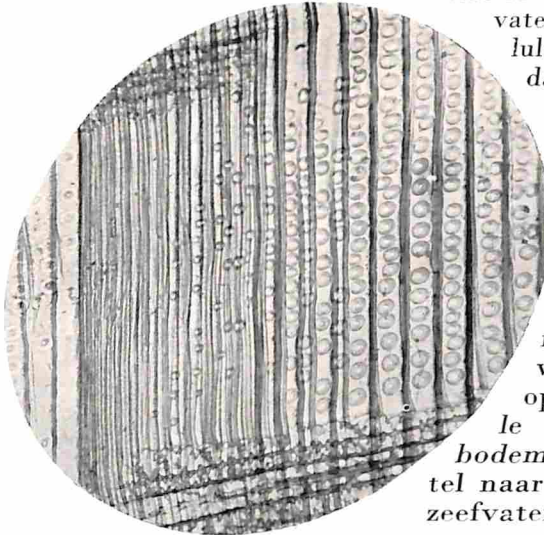

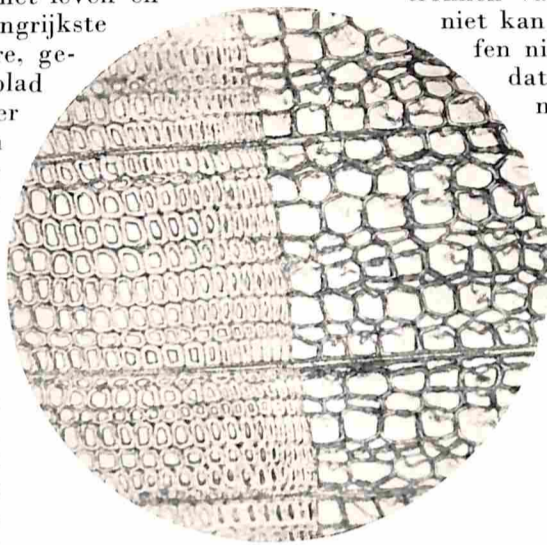
Foto C. Kooy

houtcylinder: de afzonderlijke vaatbundels zijn erin verdwenen. Dit is de algemeene toestand bij alle houtige gewassen. Het zeefgedeelte, de bast, is van het hout gescheiden door de groeizone of cambium, welke uit zeer dunne cellen bestaat. Wanneer men een stokje „afschilt”, doet men niets anders, dan het zeefgedeelte, den bast van het hout aftrekken en dit gaat daarom zoo vlot, omdat de cellen van het cambium gemakkelijk afscheuren. Hoe teer en dunwandig deze cellen echter mogen zijn, toch zijn zij voor het leven en den groei van den boom het allerbelangrijkste en meest bestendige orgaan. Telkenjare, gedurende het seizoen, dat de boom in blad staat, verrichten deze cellen steeds weer dezelfde taak, n.l. het afsplitsen van hout naar binnen en van bast naar buiten. Hierdoor groeit de stam in de dikte; tegelijkertijd, dat de kroon breder en zwaarder wordt, wordt de houtcylinder draagkrachtiger, en het zeefgedeelte, de bast, wijder, zoodat eveneens meer voedsel-bestanddeelen vervoerd kunnen worden. ☒ In onze luchtstreken evenwel wordt iederen herfst deze diktegroei afgebroken, om in den winter geheel op te houden, doch in het daaropvolgend voorjaar met nieuwe kracht in te zetten. In dat seizoen, als de jonge bladeren moeten uitloopen en een extra-sapstroom uit de wortels opstijgt, worden wijde houtvaten aangelegd. Geleidelijk aan worden deze in den loop van den zomer nauwer, in den herfst

zijn ze dikwandig met een kleine holte. Direct tegen dit herfsthout is dus het voorjaarshout met de wijde vaatholten afgezet en dit contrast is zelfs met het bloote oog als een cirkel, evenwijdig aan den bast in het hout, te constateeren, welken cirkel wij als jaarring aanduiden. Het zal duidelijk zijn, dat een boom evenveel „lentes” als jaarringen telt. Vergrotingen van een jaarring geven de hier afgebeelde micro-foto's van dwarsdoorsneden door het hout, berk, beuk en zeer duidelijk bij een den te zien. ☒ Zoo kan men dus aan een doorgezaagden stam de jaarringen tellen om te weten, hoe oud de boom was. Voor sommige boomsoorten is men tot merkwaardige leeftijdsgetallen gekomen. Bovenaan staan wel de bekende Californische reuzenboomen, de Sequoia's, die tot 100 m. hoog kunnen worden. ☒ De eerste mededeelingen over deze boomen werden in 1849 gedaan, de verhalen over wouden, welke uit boomen van honderd meters hoogte en ettelijke meters stamdoorsnede bestonden, werden als staaltjes van jagers en woudloopers latijn opgevat; later evenwel, toen Californië een dichtbevolkt land ging worden, moesten deze bosschen zelfs voor vernietiging door den mensch beschermd worden. Men heeft toen ook de jaarringen van zoo'n gevelde woudreus geteld; bij één ervan is men tot een aantal van 3148 gekomen! Toen de West-Europeesche beschavingsgeschiedenis begon, bestond deze boom al ruim 1000 jaren! Ook de Eucalyptusboomen uit Australië kunnen zéér oud worden, zooals een telling der jaarringen aantoonde. ☒ Een dergelijke ouderdomsbepaling kan men alleen doen in die streken, waar een winterseizoen optreedt, gedurende welke de groei stilstaat. In de tropen, waar het geheele jaar door nagenoeg dezelfde temperatuur heerscht, treft men geen jaarringen aan. ☒ Ook in het fossiele hout der steenkoolwouden, die vele duizenden jaren geleden in onze streken groeiden, vindt men geen jaarringen en hieruit heeft men wel geconcludeerd, dat de steenkool in een tropisch klimaat is ontstaan. ☒ Het hout, dat bij onze boomen door rhythmischen groei uit het cambium ontstaat, is dus in de

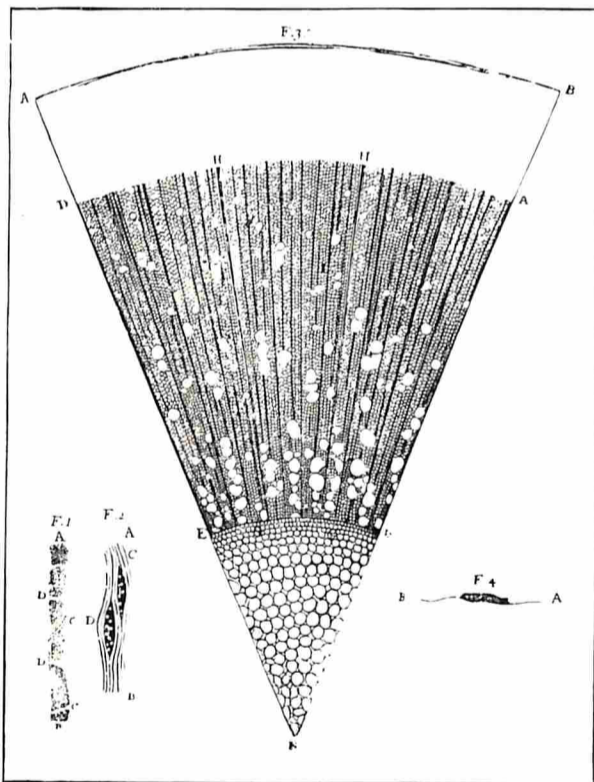
allereerste plaats steunorgaan, zooals het skelet bij de gewervelde dieren. ☒ Daarnaast vervoert het hout de sappen van onder naar boven, voor dit doel functionneert echter alleen het buitenste, jonge gedeelte, dat nog niet zoo lang geleden door het cambium werd afgesnoerd. We noemen dit het splinthout; het heeft op den doorgezaagden stam een andere kleur dan het niet functionneerende, doode hout, de kern. Bij de meeste boomen, vooral bij den eik, is dit kernhout doortrokken van conserveerende looistoffen, zoodat het niet kan vergaan. Bij den wilg komen deze stoffen niet voor en hier zien we dan ook dikwijls, dat de kern door infectie van buiten vermolmt en de stam hol wordt. Het feit, dat de boom des ondanks rustig blijft voortgroeien, bewijst, dat voor de levensfuncties dit kernhout gemist kan worden. ☒ Een derde functie van het hout is het bewaren van reservestof. Als in het najaar de bladeren geel worden, trekt de boom de belangrijkste stoffen uit het blad weg en bewaart ze in den stam in afzonderlijke cellen, in den vorm van zetmeel, suiker of vet. Het blad verkleurt daarna, verdort en valt af. In het voorjaar worden deze stoffen opnieuw gemobiliseerd, opgelost gaan ze in den sapstroom omhoog. Snijdt men dan in dien tijd een tak af, dan kan er dikwijls een zoet sap uitvloeien; men denke aan den „berkenwijn”, ook aan het „bloeden” van boomen. ☒ Is dus de taak van het hout bij alle boomen dezelfde, de structuur is dat geenszins. Evenals men de boomen kan herkennen aan het blad, kan men dit ook doen aan het hout. Dit is trouwens den vakman sinds lang bekend; een meubelmaker zal geen vurenhout met eiken verwarren. Dit uiterlijke verschil wordt veroorzaakt door de microscopische structuur, gelijk ook de hier gereproduceerde afbeeldingen door het microscoop gefotografeerd naar uiterst dunne doorsneden, laten zien. ☒ Het meest wijkt de den af, die echter zijn houtstructuur met andere naaldboomen gemeen heeft. ☒ Op dwarsdoorsnede blijkt het hout uit betrekkelijk nauwe, gelijkvormige vaten te bestaan, waarvan de holten bij den jaarring steeds meer inkrimpen, gelijk men trouwens ook aan de lengtedoorsnede zien kan. Daarbij valt in het oog, dat ook de wand niet glad is; de ronde cirkels, die erop voorkomen, zijn doorboringen, waarmede de vaten onderling communiceren. ☒ Een geheel ander beeld vertoont het hout, zooals het van twee loofboomen hier is weergegeven. Dan komen n.l. twee soorten vaten voor; zulke, die gelijken op de ruitvormige, nauwe der naaldboomen en daarnaast lange, wijde, onvertakte buizen, die typisch zijn voor loofhout. Deze groote vaten kunnen een zeer eigen wandstructuur hebben, de foto der lengtedoorsnede laat dit echter niet zien, daar het mes meer de middellijn dan den buitenkant van het vat heeft getroffen. ☒ De wijze, waarop de wijde vaten verspreid liggen tusschen de

nauwere „houtvezels”, is typisch voor iedere soort en we zien dan ook bij den beuk een geheel ander „patroon” dan bij berk. De rechte streepen, die men in de afgebeelde dwarscoupes ziet, zijn de zoogen. „mergstralen”, die een vervoer in dwarse richting bewerkstelligen. ☒ Om te laten zien, dat men nu juist niet over de allermooiste hulpmiddelen behoeft te beschikken om den bouw van het hout te leeren kennen, is hier een afbeelding geplaatst naar een teekening, die Anthonie van Leeuwenhoek maakte naar een dwarsdoorsnede door een esshentakje. Duidelijk is hier het verschil tusschen de houtvezels en wijde vaten weergegeven: men ziet deze laatste op

Foto's C. Kooy

DWARS DOORSNEDE VAN DENNENHOUT MET JAARRING

(De afb. op blz. 93 en deze afb. zijn $\pm 90 \times$ vergroot)

DWARSDOORSNEDE DOOR EEN JONG TAKJE VAN EEN ESCH, NAAR ANTHONIE VAN LEEUWENHOEK

DE KABELBAAN NAAR DEN TOP VAN DE ZUGSPITZE. IN DE VERTE DE TIROLER ALPEN

een bepaalde wijze gerangschikt. Ook de mergstralen komen op de afbeelding voor, ze gaan hier naar het centrum van dit nog dunne takje, waar een weefsel van groote, los naast elkaar liggende cellen voorkomt, „het merg”.

GARMISCH-PARTEN-KIRCHEN IN DEN WINTER

DOOR P. J. A. LINTER

NAAR DE ZUGSPITZE (Slot)

EEN flinke klop om zeven uur op de deur van de hotelkamer is het teeken, dat buiten de zon schijnt, dat we op den top van de Zugspitze zoo goed als zeker de Alpen van vier landen zullen zien. Een kwartier later sta ik in den klaren ochtend op het stille kerkplein. Roodbruin kleuren zich de Westelijke bergtoppen in de stralende morgenzon, die nog schuil gaat achter een hoog, besneeuwd bergmassief, welks omtrekken in gouden kartellijnen glanzen. Het dal van Garmisch ligt nog in de schaduw, waarboven blauwig-wit een wolkenlooze hemel koepelt. Heerlijk helder is de lucht, alle toppen, zooals Alpspitze, Waxenstein, Höllentalspitzen en Zugspitze pieken scherpomlijnd, zonder enig nevel-waas, omhoog. ☞ Langzaam verbleekt in het Westen de rosse tint der toppen en teekenen lager op de bergen de kloven en spleten, hellingen en kammen zich scherper af in het licht van den groeienden dag. ☞ Als wij wat later de gezellig-ouderwetsche ontbijtzaal van het Posthotel verlaten, klept opeens boven ons de klok van het kerkje, ten teeken, dat het hoogtepunt van de mis aangebroken is. Op het plein ontblooten de koetsiers der huurarren stil het hoofd en slaan een kruis. De zon beschijnt het kerkhof, waar somber de grijze steenen uit de blanke sneeuw opsteken. ☞ Verrukkelijk is de wandeling door de knappende sneeuw naar het station, waar de kleine elektrische trein gereedstaat, die ons naar den hoogsten bergtop van Duitschland zal brengen. Op eenigen afstand lijkt hij een kindertreintje van Märklin uit een St. Nicolaas-étalage. Maar men krijgt eerbied voor de ontzaglijke technische praestatie die de aanleg der Bayrische Zugspitzbaan is (in Juli 1930 voltooid), indien men bedenkt, dat de baan op een onderdeel van het 19 kilometer lange traject 25 % is, hetgeen dus wil zeggen, dat men één op vier meter stijgt. ☞ Snel rijden we door het idyllische winterlandschap, langs den Riesersee met zijn groot hotel, nu een centrum voor schaatsenrijden, skilopen en bandy. Hier ligt ook de bobsleebaan, waar in 1936 om het Olympische bobkampioenschap gestreden zal worden. Bij Hammersbach begint het majestueuze, woeste Höllental, in den loop van ongetelde eeuwen uitgeslepen door het water van Zugspitze en Alpspitze. ☞ Langzaam klimt de trein nu door dichte sparrewouden, waarvan de takken, dik onder de sneeuw, zwaar omlaag hangen. ☞ Bij het station Eibsee krijgen we achter den trein een nieuwe locomotief, want hier begint de tandradbaan, en dit geeft een prachtige gelegenheid op het voorbalcon van onzen wagen van het uitzicht te genieten en met den conducteur, die hier eventueel

een reserveerem bedienen moet, een praatje te maken over den aanleg van de lijn. Steiler al gaan we omhoog en zwaartorent links van ons boven de bosschen uit het Zugspitzemassief, waarop als een minitieuus stipje de eindtoren van de kabelbaan te zien is. Al steiler wordt de helling, en merkwaardig is het optisch bedrog, dat alle boomen op de helling scheef staan. Kleiner, armoediger worden zij, een teeken, dat we de boomgrens naderen, die we bereiken bij de halte Riffelriss. Hier begint de 4.5 kilometer lange tunnel, die ons duizend meter hooger, bij het Schneefernerhaus, eerst weer in het zonlicht zal brengen. Maar eerst krijgen we hier gelegenheid even te genieten van het grandiooze uitzicht op het diepe dal aan onze voeten, met de ijsvlakte van den Eibsee, waarachter de grens van Tirol ligt, en links de kammen en toppen van het Oostenrijksche deel der tot het Zugspitze-massief behorende bergen, waarop de sneeuw flonkert in de zon. ☞ Aan den

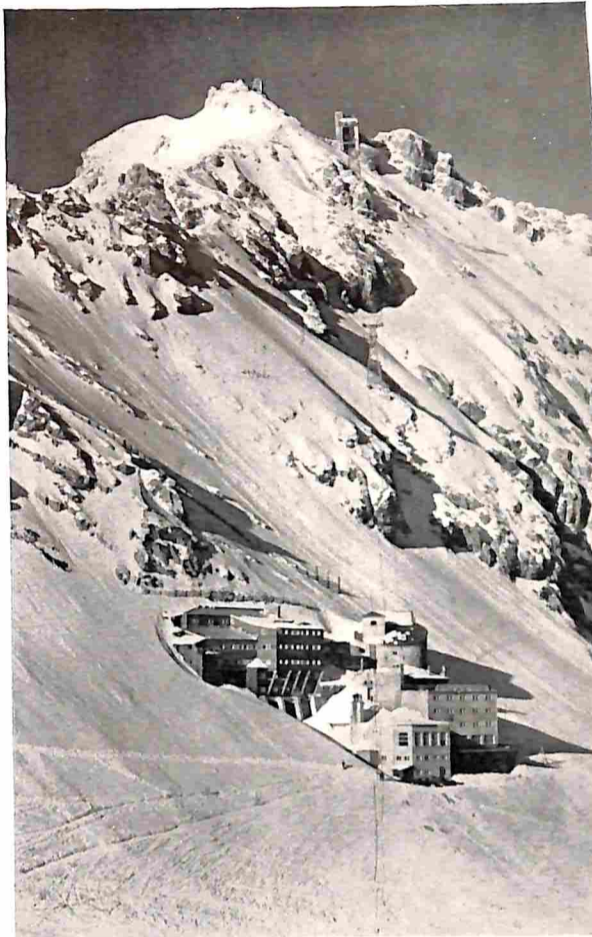
Eibsee is nog een anecdote verbonden: in 't begin der vorige eeuw maakten eenige wildstrovers de bosschen om het meest onveilig, waarop men hun, om hun een bron van inkomsten te geven, den vischrijken Eibsee met eilandjes enz., nu ter waarde van een paar millioen en een geliefkoosde zomerverblijfplaats, voor twintig guldens verkocht. En de stroopers vischten! Maar alleen Zaterdagmorgens, 's Middags werd dan de vangst te Garmisch verkocht, waarna een bezoek gebracht werd aan vele Bier- en Weinstuben aldaar. Met dat al verdienen zij genoeg om de rest van de week onbezorgd te kunnen leven, d.w.z. — te stroopen! ☞ Met een maximumsnelheid van 9 kilometer per uur — werd deze overschreden, dan zou-

HET HÖLLENTAL EN DE ZUGSPITZE, GEZIEN VAN HET HUPFLEITENJOCH UIT

den automatisch de remmen in werking treden — gaat het nu de tunnel door, tot we uitstappen bij het eindstation, dat veel weg heeft van een métro-halte: het zeer moderne Schneefernerhaus, het hoogst gelegen hotel van Duitschland, hier gebouwd door de spoorwegmaatschappij. We klimmen naar het daglicht — en welk een daglicht! Fel schijnt de zon boven de vele, vele toppen, die zich stuk voor stuk, het licht weerkaatsend, scherp afteekenen tegen den blauwen hemel. Een verrukkelijk, reusachtig skiland ligt aan onze voeten: het Schneefernerplatt, dat overgaat in de hellingen van den Schneefernerkopf. Links kruipt een rijtje zwarte stippen in ganzenmarsch tegen de helling op, die egaal wit, maar doorkruist is van skisporen. In den kijker blijkt het een patrouille Reichswehr te zijn, op weg naar het oefeningsterrein. ☼ Zwarte vogels met geel snaveltje en roode pootjes zwermen om ons heen en strijken plotse-ling neer bij een deur van het hotel: alpenkraaien, die blijkbaar al wisten, dat het etensuur hier geslagen had. ☼ Maar nog is het uitzicht niet wijd genoeg, want links wordt het panorama begrensd door den top van de Zugspitze. Dus met de kabelbaan naar boven! Zacht glijdt de bergwereld onder ons weg, al dieper wordt het steile sneeuwraaijn. De toren op den top, het eindpunt van de kabelbaan, neemt ons op — we hebben weer vasten grond onder de voeten. We klauteren naar boven naar het plat van den toren en zijn hier nog vier meter boven den top van de Zugspitze naast ons, waarop een verguld kruis staat en die zoowaar ook weer bespikkeld is met de zwarte lijfjes der alpenkraaien. ☼ Nu wordt het uitzicht door niets belemmerd en wijd en zijd liggen om ons heen de toppen der Duitsche, Oostenrijksche, Zwitsersche en Italiaansche Alpen. Nergens is een vleugje nevel te zien — ja toch, boven één dal hangt een wit donzen dekentje, toevallig 't dal van waaruit we vertrokken zijn, en Garmisch-Partenkirchen is dan ook niet te zien. Overigens is het één klaarte om ons heen en in wijden kring glanzen de toppen van Tauern en Karwendel-keten, van Zillertaler Alpen en Dolomiten, van Ötztaler Alpen, Bernina- en Silvrettagroep, van Lechtaler en Allgäuer Alpen en van nog vele andere bergreuzen. Met den kijker zoek ik in de verre Bernina-groep naar den Piz Palü, die met zijn 3912 meter de hoogste, van hier waarneembare, top is. Maar hij is niet te vinden, waarschijnlijk hangen er wolken om zijn kruin. Aan de andere zijde ziet men het Inndal door den verreijker als lag het een uur-tje loopen van ons vandaan en knus liggen er zombesche- nen huisjes om een hoogen crémegelen kerktoeren. ☼ Warm en windstil is het hier, en de overjas lijkt overbodig, maar in de schaduw van den toren, buiten de warmstralende zon, bemerkt men, dat het ettelijke graden vriest! ☼ We klauteren naar het Münchenerhaus, het in 1896 opgerichte weerstation, dat aan alle zijden met sterke kabels verankerd ligt in den rotsbodem. Het schijnt hier wel eens te kunnen stormen . . . ☼ En dan vangt de terugtocht aan en zweven wij weer in snelle vaart boven het diepe sneeuwraaijn beneden ons en stappen

uit bij het Schneefernerhaus, waar op het terras de gasten zich in dekstoelen door de zon laten stoven, zooals zij dat hier zomer en winter, bijna elken dag, kunnen doen, ook wanneer in het dal dichte nevels hangen. ☼ De zon daalt, wanneer wij onderduiken in de tunnel en de onderaardsche trein ons weer met negen kilometer-vaart naar duizend meter lager brengt, waar wij nog eens drie minuten respijt krijgen om van het nu avondlijke uitzicht te genieten. Weer vlammen, nu in het Oosten, de toppen in rossigen glans en in het Westen steken de silhouetten van scherpe pieken af tegen den rooden avondhemel, wanneer wij door de nu sombere bosschen verder omlaag krui- pen. Hier en daar staat op een open plek een hert; rustig oogt het onzen trein na. Bij een stationnetje stappen enkele reizigers, die boven zijn wezen skiën, uit. De trein vertrekt weer en enkele oogenblikken later suizen zij over een weg door de bos- schen langs ons heen omlaag. Een kwartiertje later staan zij op een vol- gend stationnetje al lang onzen trein weer op te wachten. De eerste ster- ren fonkelen reeds aan den hemel . . .

HET HOTEL SCHNEEFERNERHAUS OP DE ZUGSPITZE MET KABELBAAN NAAR DEN TOP. OP DEN TOP LINKS HET MÜNCHENERHAUS. OP DEN VOORGROND EEN DEEL VAN HET SCHNEEFERNERPLATT, EEN DORADO VOOR SKIËRS

HET MÜNCHENERHAUS OP DE ZUGSPITZE

len; daarom hoop ik, dat ze ook U bevallen heeft". ☼ "We vinden ze heel mooi, mijn kind! Niet alleen om de geschiedenis, maar ook om de wijze waarop je ze verteld hebt" zei de oude man en de toehoorders knikten toestemmend. ☼ "Maar wat ons het allerbest bevallen heeft, is je liefde voor je geboortegrond, want dat vinden wij het allermooist — Bog te Zivio!"¹⁾ ☼ Toen trad het meisje op den ouden schoolmeester toe, bukte zich en kuste den zoom van zijn kleed. ☼ "S Bogom!"²⁾

1) God late U leven. 2) God zij met U.

ONZE BELENA

(Slot van bladz. 87)

J A, dat was hetzelfde geluid, dat ik nu hoorde; en toen zag ik, hoe onze Belena van den grond opstond en een van haar horens voor haar voeten bleef liggen. ☼ Ik keek eerst naar mijn broer Flore. Zijn gezicht was zoo wit als van een lijk en hij kon niets anders uitbrengen dan "mijn God, mijn God!" — Grootmoeder had haar arm om den hals van Belena geslagen en huilde als een kind, terwijl de koe met haar dikke tong de tranen van haar wangen likte en haar met haar groote oogen aankeek als wou zij zeggen: "Jij lief, oud moedertje! treur niet om mij, ik zal mij wel met één horen behelpen!" — Ik zelf zei niets, maar ik voelde, dat ons een groot ongeluk had getroffen. ☼ Sinds dien dag was onze Belena niet meer dezelfde. Zij droeg het hoofd niet meer zoo trotsch omhoog als vroeger en verwijderde zich alleen niet verder dan een steenworp van ons huisje. En toen zij later niet meer wou eten en vermagerde en weinig melk gaf, verkocht vader haar in Risano en wij weenden allen om onze lieveling. ☼ En hiermede is mijn verhaal uit." ☼ De oude schoolmeester zei het laatste woord. "Je hebt de geschiedenis van je grootmoeder — van jelui Belena wou ik zeggen — goed uit het hoofd geleerd!" zei hij glimlachend. ☼ "U hebt gelijk" zei de onderwijzeres, "ik heb ze vaak genoeg verteld en ze heeft iedereen beval-